

Nederlandse tekst (titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973)

**RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK**

**A R R E S T**

Nr. 187.032 van 13 oktober 2008

A.173.980/XV-504

In zake: **de Radio-Télévision belge de la Communauté française (RTBF),**

tegen:

**de Conseil supérieur de l'audiovisuel de la Communauté française (Hoge Raad voor de audiovisuele sector van de Franse Gemeenschap) (CSA),**  
die woonplaats heeft gekozen bij  
Mr. J. BOURTEMBOURG, advocaat,  
Zwitserlandstraat 24  
1060 Brussel

---

**DE RAAD VAN STATE, XV<sup>e</sup> KAMER,**

Gezien het op 15 juni 2006 ingediende verzoekschrift, waarbij de Radio-Télévision belge de la Communauté française (RTBF) de nietigverklaring vordert van de beslissing van 23 mei 2006 waarbij het Collège d'autorisation et de contrôle (College voor vergunning en controle) van de Conseil supérieur de l'audiovisuel (CSA) haar veroordeeld heeft tot een boete van 5.000 euro en het driemaal voorlezen van een mededeling in de uitzendingen, omdat ze "op de zender La Deux, minstens op 16, 17, 18, 19 en 20 januari 2006, reclamespots heeft uitgezonden waarbij artikel 29.6 van het beheerscontract van de RTBF, goedgekeurd bij besluit van 11 oktober 2001 houdende goedkeuring van het beheerscontract van de "Radio-Télévision belge de la Communauté française" niet is nageleefd";

Gelet op arrest nr. 163.297 van 9 oktober 2006, waarbij de vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden handeling wordt afgewezen;

Gezien het verzoek tot voortzetting van de procedure, ingediend door de verzoekende partij;

Gezien het administratief dossier;

Gezien de regelmatig uitgewisselde memories van antwoord en van wederantwoord;

Gezien het verslag van de heer AMELYNCK, eerste auditeur bij de Raad van State;

Gelet op de kennisgeving van het verslag aan de partijen en gezien het verzoek tot voortzetting van de procedure en de laatste memorie van de verzoekende partij;

Gelet op de ordonnantie van 5 september 2008, waarvan aan de partijen kennis is gegeven en waarbij wordt bepaald dat de zaak voorkomt op de terechtzitting van 7 oktober 2008;

Gehoord het verslag van de heer LEROY, kamervoorzitter;

Gehoord de opmerkingen van de heer S. HOEBEKE, diensthoofd, die voor de verzoekende partij verschijnt, en van Mr. J. BOURTEMBOURG, advocaat, die voor de verwerende partij verschijnt;

Gehoord het andersluidend advies van de heer AMELYNCK, eerste auditeur;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende dat de verzoekende partij het recht van 175 euro heeft betaald voor haar vordering tot schorsing en dat ze, na de afwijzing daarvan, opnieuw het recht heeft betaald bij haar verzoek tot voortzetting van de procedure, terwijl ze de kosten overeenkomstig artikel 68, tweede lid, van de algemene procedureregeling niet hoefde voor te schieten;

Overwegende dat de volgende feiten dienstig zijn voor het onderzoek van het beroep:

Op 30 januari 2006 bekijkt een ambtenaar die overeenkomstig artikel 160, § 2, van het decreet van de Franse Gemeenschap d.d. 27 februari 2003 betreffende de radio-omroep door de Franse Gemeenschapsregering is aangewezen, de programmering van de zender "la Deux" van de verzoekende partij van 16 januari tot 20 januari 2006 tussen 18.00 en 19.00 uur. Die ambtenaar stelt vast dat "onmiddellijk na de programma's van 'la DeuJ' reclameblokken zijn uitgezonden". Die vaststelling geeft aanleiding tot het opmaken van een onderzoeksdoossier.

Op 31 januari 2006 schrijft diezelfde ambtenaar het volgende aan de administrateur-generaal van de verzoekende partij:

" Het bekijken van verscheidene van de bovenvermelde sequenties heeft zaken aan het licht gebracht die erop kunnen wijzen dat artikel 29, 6, van het beheerscontract van de RTBF niet is nageleefd. Het gaat meer bepaald om:

- een reclameblok uitgezonden op 16 januari 2006 om 18:34:42, onmiddellijk na de programma's van "la DeuJ" om 18:34:41;
- een reclameblok uitgezonden op 17 januari 2006 om 18:33:41 na de programma's van "la DeuJ" om 18:33:31;
- een reclameblok uitgezonden op 18 januari 2006 om 18:33:09 na de programma's van "la DeuJ" om 18:33:00;
- een reclameblok uitgezonden op 19 januari 2006 om 18:32:14 na de programma's van "la DeuJ" om 18:32:03;
- een reclameblok uitgezonden op 20 januari 2006 om 18:33:46 onmiddellijk na de programma's van "la DeuJ" om 18:33:45.

Graag zou ik uw reactie daarop willen vernemen."

Op 15 février 2006 antwoordt de administrateur-generaal van de verzoekende partij het volgende:

" Zoals blijkt uit het bekijken van de uitzendingen die u aanhaalt, volgen die reclamespots niet onmiddellijk op een "programma dat specifiek voor kinderen is bestemd", het enige soort programma's waarop artikel [29.6 van het beheerscontract van de RTBF] betrekking heeft. In casu gaat het om een tekenfilm van 26 minuten voor alle leeftijden: "Funky cops".

Op 1 maart 2006 stelt de voornoemde ambtenaar een document op met als titel "Verslag van het onderzoekssecretariaat" met betrekking tot "het uitzenden van reclamespots door de verzoekende partij net na het programma "la DeuJ". Op 8 maart 2006 besluit het Collège d'autorisation et de contrôle van de CSA de volgende grief ter kennis te brengen van de verzoekende partij:

" Op de zender La Deux, minstens op 16, 17, 18, 19 en 20 januari 2006, reclamespots te hebben uitgezonden, waarbij artikel 29, 6/, van het beheerscontract van de RTBF, goedgekeurd bij het besluit van 11 oktober 2001, niet is nageleefd [...]".

Die grief wordt bij een aangetekende brief van 8 maart 2006 ter kennis gebracht. De verzoekende partij wordt verzocht op 19 april vóór het Collège d'autorisation et de contrôle te verschijnen. Bij een aangetekende brief van 6 april richt de verzoekende partij een "memorie van antwoord" aan de verwerende partij om haar standpunt te verdedigen. Op 19 april hoort het Collège d'autorisation et de contrôle van de CSA de verzoekende partij over de feiten die haar ten laste worden gelegd. Bij die hoorzitting wordt ze vertegenwoordigd door één van haar personeelsleden. Hetzelfde college beraadslaagt op 3 mei en neemt zijn beslissing op 23 mei.

Die beslissing luidt als volgt:

" Gelet op het decreet van 27 februari 2003 betreffende de radio-omroep, en inzonderheid op de artikelen 133, § 1, 10° en 156 tot 160;

Gezien het onderzoeksverslag opgemaakt door het onderzoekssecretariaat van de Conseil supérieur de l'audiovisuel;

Gezien de grief die bij ter post aangetekende brief van 8 maart 2006 ter kennis van de RTBF is gebracht, namelijk:

*"op de zender La Deux, minstens op 16, 17, 18, 19 en 20 januari 2006, reclamespots te hebben uitgezonden, waarbij artikel 29, 6/, van het beheerscontract van de RTBF, goedgekeurd bij het besluit van 11 oktober 2001 houdende goedkeuring van het beheerscontract van de RTBF, niet is nageleefd";*

Gehoord de heer Stéphane Hoebeke, diensthoofd, op de zitting van 19 april 2006.

### **1. Feitenrelaas**

De RTBF heeft op de zender La Deux, omstreeks 18.30 uur, minstens op 16, 17, 18, 19 en 20 januari 2006 minder dan vijf minuten na het uitzenden van het programma "Futurama" reclamespots uitgezonden. Dat programma valt binnen het zendtijdblok dat door de jongerenzender "la DeuJ" wordt verzorgd.

### **2. Betoog van de aanbieder van omroepdiensten**

Luidens artikel 29, 6°, van het beheerscontract van de RTBF, *"mogen geen reclamespots en sponsorboodschappen uitgezonden worden gedurende vijf minuten vóór en na een uitzending die specifiek voor kinderen is bestemd"*.

Volgens de aanbieder moet dat artikel, *"vermits het gaat om een verbod op het beginsel van de vrije verspreiding van reclame, in enge zin, en niet abusievelijk ruim geïnterpreteerd worden"*. De RTBF preciseert dat in het artikel geen specifieke leeftijdsgrenzen worden vastgesteld wanneer daarin verwezen wordt naar kinderen, maar dat algemeen wordt aangenomen dat de kinderen bedoeld in artikel 29, 6/, van het beheerscontract, kinderen zijn onder de twaalf jaar, wat iets anders inhoudt dan de begrippen "minderjarigen", "jong publiek" of "jongere" die in andere wets-, decreet-, of verordeningsbepalingen worden gebezigd".

Volgens de RTBF is het programma "Futurama", dat vóór de gelaakte reclamespots is uitgezonden, *"geen programma voor -12jarigen, maar een programma voor alle leeftijden, of op zijn minst een programma voor kinderen van 6 tot 14 jaar. Futurama is van dezelfde maker als de Simpsons (Matt Groening) en het is onaanvaardbaar dat dat soort programma, gezien de inhoud, het scenario, de dialogen, het concept en de stijl ervan uitsluitend bestemd zou worden voor -12jarigen"*.

*De aanbieder stelt voorts dat "sedert de zender 'La DeuJ' bestaat - dat is sedert september 2004 - de RTBF er altijd over gewaakt heeft dat artikel 29, 6°, van het beheerscontract in acht genomen werd. Nog nooit zijn in de vijf minuten vóór of na een programma dat specifiek bestemd is voor -12jarigen, reclame- of sponsorboodschappen uitgezonden. Sedert de jongerenzender La DeuJ bestaat, wordt de eerste reclameboodschap uitgezonden omstreeks 18.30 uur, dus sowieso na een programma dat niet specifiek voor kinderen bestemd is. Dat was hier ook het geval".*

### **3. Beslissing van het Collège d'autorisation et de contrôle**

De RTBF betwist niet dat ze op de zender La Deux, in het kader van het zendtijdblok dat door La DeuJ wordt verzorgd, omstreeks 18.30 uur minstens op 16, 17, 18, 19 en 20 januari 2006 minder dan vijf minuten na het uitzenden van het programma "Futurama" (uitgezonden om 18.10 uur) reclamespots heeft uitgezonden.

Het zendtijdblok verzorgd door La DeuJ wordt door de aanbieder onder meer in zijn jaarverslag gedefinieerd als *"een studio-uitzending voor een publiek van 6 tot 14 jaar"*. Vermits de RTBF van oordeel is dat algemeen wordt aangenomen dat kinderprogramma's programma's zijn voor kinderen onder de twaalf jaar, kan ze niet zonder zichzelf tegen te spreken tegelijkertijd stellen dat "La DeuJ" een uitzending is voor een publiek van 6 tot 14 jaar, en dat de programma's die uitgezonden worden binnen die uitzending niet bestemd zouden zijn voor kinderen, met andere woorden kijkers onder de 12 jaar, terwijl deze, zoals de aanbieder zelf zegt, het voornaamste doelpubliek zijn.

Artikel 29, 6/, van het beheerscontract is niet alleen van toepassing op de uitzendingen die de RTBF zelf bestempelt als programma's die specifiek voor kinderen zijn bestemd. De beoordeling van de kwalificatie van de programma's in het licht van de decretale criteria of de criteria die zijn vastgelegd in het beheerscontract, is beslist in de eerste plaats een zaak van de aanbieder zelf, die daarover in alle redelijkheid hoort te oordelen. Die beoordelingsbevoegdheid stelt de RTBF evenwel niet vrij van het toezicht door de Conseil supérieur de l'audiovisuel zoals ingesteld bij het decreet van 27 februari 2003 betreffende de radio-omroep.

Het feit dat onmiddellijk na de tekenfilm "Futurama" reclame is uitgezonden staat vast. Die tekenfilm is, gelet zowel op de simplistische en naïeve inhoud ervan, zoals die correct is samengevat in het verslag van het onderzoekssecretariaat, als op de kinderlijke "personages" en het kinderlijke taalgebruik, duidelijk in de eerste plaats, zo niet uitsluitend, bestemd voor kinderen.

Noch het feit dat de maker van het programma "Futurama" ook de maker van andere programma's is die eventueel voor een ander publiek bestemd zijn, noch de stellige bewering van de aanbieder dat hij hier en elders artikel 29, 6/, van het beheerscontract in acht neemt, noch het feit dat het programma gepresenteerd is binnen het kader van de jongerenzender "La DeuJ" - wat geenszins tegenstrijdig is, aangezien deze presentatie aangeeft dat het gaat om een programma voor jongeren, waarvan het merendeel kinderen zijn - doen iets af aan die vaststelling.

Bescherming van minderjarigen, ten slotte, vormt geen uitzondering op de vrijheid van meningsuiting, die in dat verband in enge zin

geïnterpreteerd moet worden, maar een autonoom beginsel dat zo geïnterpreteerd moet worden dat het beoogde doel ermee bereikt wordt, namelijk onder meer de daadwerkelijke bescherming van kinderen tegen de verleidingen van reclame aangezien ze geacht worden gemakkelijker beïnvloedbaar te zijn; die bescherming is des te meer nodig bij programma's die specifiek voor kinderen zijn bestemd, omdat de kans dan kleiner is dat volwassenen meekijken.

De grief staat vast.

Rekening houdend met de aard van de tekortkoming en het feit dat de aanbieder nog nooit voor soortgelijke feiten veroordeeld is, vormen een geldboete en de verspreiding van een bericht een passende sanctie.

Het Collège d'autorisation et de contrôle verklaart bijgevolg, na beraadslaging, de grief bewezen en veroordeelt de RTBF tot een geldboete van vijfduizend euro (5.000 €) en de verspreiding van het volgende bericht:

*"De RTBF is door de Conseil supérieur de l'audiovisuel veroordeeld wegens het niet-naleven van het verbod om binnen vijf minuten vóór of na uitzendingen die specifiek voor kinderen zijn bestemd, reclame uit te zenden".*

Dat bericht moet op het scherm getoond worden en moet onmiddellijk voordat het programma van 20.45 uur op La Deux wordt uitgezonden, gedurende 30 seconden voorgelezen worden, en dit drie keer binnen 90 dagen na de kennisgeving van deze beslissing.

Een kopie van het uitzenden van dit bericht moet binnen een week na de laatste uitzending overgezonden worden aan de Conseil supérieur de l'audiovisuel."

Die beslissing is de bestreden handeling. Ze is per aangetekende brief van 24 mei 2006 ter kennis van de verzoekende partij gebracht.

Op 6 juni 2006 heeft de Franse Gemeenschap de verzoekende partij gevraagd haar de "administratieve geldboete van 5000 euro" waartoe ze veroordeeld was, te betalen.

Overwegende dat de verwerende partij betwist dat de beslissing om beroep in te stellen rechtsgeldig genomen is door de administrateur-generaal van de verzoekende partij; dat ze aanvoert dat krachtens artikel 10, § 1, van het decreet van 14 juli 1997 houdende het statuut van de "Radio-Télévision belge de la Communauté française (RTBF)" de raad van bestuur van de RTBF de beslissing moet nemen om in rechte op te treden, en de administrateur-generaal zulk een beslissing alleen kan nemen in het kader van het dagelijks beheer van de instelling;

Overwegende dat de paragrafen 3 en 4 van artikel 10 van het decreet van 14 juli 1997 luiden als volgt:

**"§ 3.** De raad van bestuur stelt een huishoudelijk reglement vast; dit reglement bepaalt de grenzen en de vormen voor de delegatie van sommige van zijn bevoegdheden aan andere organen van het bedrijf of aan personeelsleden. Hij bepaalt ook de te volgen procedures ingeval de raad een

beslissing neemt op de voordracht van de administrateur-generaal, meer specifiek de termijnen en de te treffen bepalingen in geval van tekortkoming.

**§ 4.** Door de raad van bestuur kunnen niettemin niet gedelegeerd worden :

1/ de goedkeuring van het beheerscontract en van zijn wijzigingen;

2/ de goedkeuring van de begroting en van de jaarrekening van het bedrijf;

3/ het bepalen van het algemeen beleid van het bedrijf;

4/ de goedkeuring van het programmarooster van het bedrijf;

5/ de aanneming van het statuut van het personeel en van de vakbonden, en de aanneming van de arbeidsregeling;

6/ het bepalen van de regels die de onafhankelijkheid van journalisten waarborgen."

Overwegende dat de bevoegdheid om in rechte op te treden niet valt onder de bevoegdheden die de raad van bestuur niet mag overdragen bij een reglement van orde; dat artikel 13, § 2, van het reglement van bestuur en van de procedureregeling van de RTBF, die de raad van bestuur van de RTBF heeft goedgekeurd op zijn vergadering van 19 juni 2003, bepaalt dat "de administrateur-generaal de instelling zowel in gerechtelijke als in buitengerechtelijke handelingen vertegenwoordigt"; dat die vertegenwoordigingsbevoegdheid ook de bevoegdheid omvat om te beslissen een rechtsvordering in te stellen; dat het verzoekschrift ingediend door de RTBF, "vertegenwoordigd door haar administrateur-generaal, de heer Jean-Paul Philippot" ontvankelijk is; dat de exceptie niet opgaat;

Overwegende dat de verzoekende partij een enig middel ontleent aan "ontstentenis van motivering, kennelijke dwaling omtrent de beoordeling en schending van het algemeen beginsel van behoorlijk bestuur"; dat ze in hoofdzaak aanvoert dat de verwerende partij bij het uitvaardigen van de bestreden handeling uitgegaan is van een verkeerde veronderstelling; dat ze de interpretatie die door deze partij gegeven is van artikel 29.6 van haar beheerscontract, betwist; dat ze van oordeel is dat het programma Futurama dat ze uitgezonden heeft niet specifiek voor kinderen bestemd is in de zin van die bepaling; dat ze schrijft dat de laatstgenoemde bepaling, vermits ze "een beperking [invoert] op het beginsel van de vrijheid van het verspreiden van reclame, die binnen de Franse Gemeenschap [enkel op haar] van toepassing is", in enge zin geïnterpreteerd moet worden; dat ze in dezelfde lijn stelt dat in haar beheerscontract "geen leeftijdsgrens wordt vastgesteld [...] wanneer daarin sprake is van kinderen"; dat ze schrijft dat uit advies nr. 2/2002 van de verwerende partij houdende de ethische code inzake audiovisuele reclame voor kinderen blijkt dat uitzendingen voor kinderen uitzendingen zijn die "volgens de radio-omroep bestemd zijn voor een publiek van luisteraars of kijkers onder de twaalf jaar"; dat ze de aandacht vestigt op de strekking van de woorden "volgens de

radio-omroep"; dat ze daaruit afleidt dat het "overeenkomstig de ethische code inzake audiovisuele reclame voor kinderen", niet aan de verwerende partij stond "zich in [haar] plaats te stellen bij de beoordeling van de leeftijdscategorie die gold voor het programma Futurama"; dat ze voorts stelt dat artikel 29.6 van haar beheerscontract in engere zin geïnterpreteerd moet worden dan de ethische code inzake audiovisuele reclame voor kinderen; dat ze er tevens op wijst dat de verwerende partij verwezen heeft naar haar jaarverslag van 2004, meer bepaald met betrekking tot het programma "la DeuJ", om de bestreden beslissing te verantwoorden; dat ze niet begrijpt waarom die partij naar dat stuk heeft verwezen "om te stellen dat Futurama een programma is voor kinderen onder de 12 jaar"; dat ze schrijft dat la DeuJ op het tijdstip van de omstreden feiten, in januari 2006, het hele zogenaamde jongerensegment voor haar rekening nam, dat alle -18jarigen omvat; dat ze in dezelfde lijn stelt dat la DeuJ een programma is dat verscheidene uitzendingen voor jongeren omvat, waarvan sommige specifiek voor de kleinsten bestemd zijn, en andere voor de groteren, en dat de uitzending Futurama niet specifiek bestemd is voor kinderen onder de 12 jaar; dat ze evenzo wijst op de inhoud van de programmering van la DeuJ, om aan te tonen dat de uitzendingen die de reclamespots van 18.30 uur voorafgaan steevast "niet specifiek bestemd zijn voor kinderen onder de 12 jaar"; dat ze onder meer schrijft dat de kwestieuze uitzending Futurama "een heruitzending was van een reeks die reeds in het kader van la DeuJ was uitgezonden" in september 2004; dat ze zich er bijgevolg over verwondert dat de verwerende partij al niet in 2004 maatregelen tegen haar heeft genomen; dat ze vanuit dezelfde optiek vermeldt dat Futurama "tussen 5 april en 17 mei 2005 ook gedeeltelijk is uitgezonden op La Deux om 20.15 uur, dus op een zenduur dat niet erg te rijmen valt met een programma "dat specifiek bestemd is voor -12jarigen"; dat ze de verwerende partij tevens verwijt dat deze zich "uitsluitend gebaseerd heeft op een korte inhoud die op een website is bekendgemaakt" om de uitzending Futurama te bestempelen als een programma "dat specifiek voor kinderen onder de 12 jaar bestemd is"; dat ze, om die vaststelling te weerleggen, onder meer vermeldt dat "Futurama van dezelfde maker is als de Simpsons (Matt Groening) en [dat] het (...) onaanvaardbaar (is) dat dat soort programma, gezien de inhoud, het scenario, de dialogen, het concept en de stijl ervan uitsluitend of specifiek bestemd wordt voor -12jarigen"; dat ze, ter adstructie van haar betoog, bij haar dossier ook een VHS-kopie en een DVD van de uitzending Futurama voegt en de korte inhoud ervan weergeeft; dat ze de gegevensbank [www.imdb.com](http://www.imdb.com) aanhaalt waarin terug te vinden is bij welke categorie verschillende landen van de wereld Futurama hebben ingedeeld; dat ze nogmaals, steunend op de gegevens die ze aanvoert, stelt dat

Futurama niet beschouwd kan worden als een uitzending die "specifiek voor kinderen onder de 12 jaar" is gemaakt;

dat ze in bijkomende orde van oordeel is dat ingeval een overtreding als bewezen kan worden beschouwd, de straf die haar is opgelegd niet in verhouding staat tot de feiten die haar ten laste worden gelegd; dat ze onder meer stelt dat de verwerende partij over de mogelijkheid beschikte om haar een waarschuwing te geven, en die sanctie geschikter zou zijn geweest; dat ze er evenzo op wijst dat de bepaling die ze volgens de verwerende partij niet in acht heeft genomen, pas sedert 2003 bestaat, en er tussen 2003 en 2006 "geen enkele klacht van om het even welke aard is geweest, en geen enkel optreden van de CSA"; dat ze van oordeel is dat de verwerende partij haar taak, die haar door de geldende wetgeving is toebedeeld, te buiten is gegaan, en ze een louter onderzoek à charge heeft gevoerd, voornamelijk met het doel haar te straffen;

dat ze in haar memorie van wederantwoord stelt dat ze artikel 29.6 van haar beheerscontract geenszins zo eng mogelijk wil interpreteren, maar van oordeel is dat de verwerende partij aan die bepaling een uitbreidende interpretatie geeft die niet aanvaardbaar is; dat ze preciseert dat de "kinderen" die in dat artikel bedoeld worden, kinderen "onder de 12 jaar zijn", en in dat verband punt c) van de ethische code inzake audiovisuele reclame voor kinderen in herinnering brengt, luidens welke "uitzendingen voor kinderen" uitzendingen zijn die "volgens de radio-omroep" "bestemd zijn voor een publiek van luisteraars of kijkers onder de twaalf jaar";

Overwegende dat de verwerende partij artikel 156, § 1, eerste lid, van het decreet van 27 februari 2003 betreffende de radio-omroep en artikel 29.6 van het beheerscontract van de RTBF aanhaalt en antwoordt dat ze "geen kennelijke beoordelingsfout kan hebben gemaakt door te oordelen dat een programma dat, zoals de verzoekende partij zelf zegt, "een programma voor alle leeftijden of, op zijn minst een programma voor kinderen van 6 tot 14 jaar" is, "een uitzending (is) die specifiek voor kinderen is bestemd"; dat ze de stelling dat "de uitzending, vermits ze bestemd is voor kinderen van 6 tot 14 jaar, niet "specifiek voor kinderen zou zijn bestemd" vermits met kinderen kinderen onder de 12 jaar zouden worden bedoeld, absurd" vindt; dat ze voorts stelt dat "het verbod van reclamespots minder dan vijf minuten vóór of na een kinderprogramma bedoeld is om minderjarigen te beschermen", dat "het geenszins gaat om een uitzondering op de vrijheid van meningsuiting, die in enge zin geïnterpreteerd moet worden, maar om een regel" bedoeld om "de kinderen daadwerkelijk te beschermen" tegen de "verleidingen van reclame"; dat ze schrijft dat artikel 29.6 van het beheerscontract van de verzoekende

partij niet beperkt is "tot de uitzendingen die [die partij] zelf zou bestempelen als programma dat specifiek voor kinderen is bestemd": dat ze in hoofdzaak aanvoert dat het niet enkel staat aan de omroep te bepalen of een uitzending al dan specifiek voor kinderen is bestemd, en het haar taak is de hoedanigheid van een programma te beoordelen zonder gebonden te zijn door de beoordeling van de aanbieder ervan; dat ze stelt dat ze zich niet beperkt heeft tot het lezen van de beknopte inhoud van de betrokken tekenfilm om na te gaan voor welk publiek hij bestemd was, en stelt dat "de beweerde omstandigheid dat andere schendingen van haar beheerscontract niet bestraft zijn" "[de verzoekende partij] niet de indruk heeft kunnen geven dat ze probleemloos de verplichtingen die haar in het beheerscontract worden opgelegd, naast zich kon neerleggen"; dat ze ten slotte schrijft dat het middel "voor zover het zo moet worden opgevat dat daarmee de wettigheid van artikel 29.6 van het beheerscontract van [de verzoekende partij] wordt betwist", onontvankelijk moet worden bevonden;

Overwegende dat in het middel weliswaar het gebrek aan motivering, kennelijke dwaling omtrent de beoordeling en schending van het algemeen beginsel van behoorlijk bestuur worden aangevoerd - het laatste zonder enige precisering - maar uit de uiteenzetting ervan en het antwoord daarop van de verwerende partij blijkt dat veeleer heel specifiek de verkeerde toepassing van artikel 29.6 van het beheerscontract van de R.T.B.F. wordt aangeklaagd, en niet zozeer de niet-naleving van die zeer algemene rechtsregels; dat die bepaling immers de enige bepaling is die de verspreiding van reclame verbiedt binnen vijf minuten na een uitzending die specifiek voor kinderen is bestemd; dat het middel zo begrepen moet worden dat het ook - en vooral - ontleend is aan schending van die bepaling;

Overwegende dat nagegaan moet worden of de schending van dat beheerscontract grond kan opleveren voor een annulatiemiddel dat kan worden aangevoerd vóór de Raad van State;

Overwegende dat het decreet van 14 juli 1997 houdende het statuut van de "Radio-Télévision belge de la Communauté française (RTBF)" bepaalt dat het beheerscontract er onder meer toe strekt "voorwaarden te bepalen" (art. 6, § 1), "algemene en nadere regels te bepalen" (art. 8, § 1), "algemene beginselen nader te bepalen" (art. 8, § 2), "de opdracht van openbare dienst te bepalen" (art. 22, § 2), "de bestemming van de winsten te bepalen" (art. 26), "de

rechten en de verplichtingen van beide partijen te bepalen" (art. 3), en "de sancties in geval van niet-naleving door een partij van haar verbintenissen ..." te bepalen (art. 8, § 3); dat daarin ook staat dat de overeenkomst wordt afgesloten voor drie tot zes jaar (art. 9); dat "de onderhandelingen daarover gevoerd worden door de administrateur-generaal"(art. 17, § 1), dat daarover overleg wordt gepleegd met de paritaire commissie, en het goedgekeurd wordt door de raad van bestuur (art. 10, § 4), dat het "enkel in werking treedt na de goedkeuring ervan bij een besluit van de Regering en op de datum bepaald door deze laatste" en "bekendgemaakt wordt in het *Belgisch Staatsblad*" (art. 9, § 3); dat daarin ook staat dat "elke uitdrukkelijke ontbindende voorwaarde in het beheerscontract geacht wordt [onbestaande] te zijn" en dat "artikel 1184 van het Burgerlijk Wetboek niet van toepassing is op het beheerscontract" (art. 8, § 4); dat het beheerscontract, gezien de inhoud ervan, talrijke verplichtingen van de RTBF vaststelt die haar opdracht van openbare dienst uitmaken - onder meer die om geen reclame uit te zenden binnen vijf minuten na een uitzending die specifiek bestemd is voor kinderen - , en de verplichtingen van de Franse Gemeenschap vaststelt, die voornamelijk bestaan in het verstrekken van subsidies en het waarborgen van leningen;

Overwegende dat het decreet, wat betreft het afsluiten van het beheerscontract, op verscheidene belangrijke punten afwijkt van de contractuele vrijheid, onder meer voor zover het het afsluiten van zulk een contract oplegt, de duur ervan bepaalt en zonder meer bepaalt welk orgaan van de RTBF bevoegd is om daarover te onderhandelen en het goed te keuren; dat het, wat betreft de inhoud ervan, hoofdzakelijk bepalingen omvat die nodig zijn voor de tenuitvoerlegging van het decreet; dat het decreet probleemloos had kunnen stipuleren dat die bepalingen in een verordeningbesluit moesten worden opgenomen; dat het beheerscontract eerst goedgekeurd moet worden bij besluit van de regering en bekendgemaakt moet worden in het *Belgisch Staatsblad* voordat het in werking kan treden; dat uitdrukkelijke ontbindende voorwaarden en de stilzwijgende ontbindende voorwaarde van artikel 1184 van het Burgerlijk Wetboek uitgesloten worden;

Overwegende dat uit die gezamenlijke gegevens blijkt dat het beheerscontract op essentiële punten afwijkt van het gemeen recht inzake overeenkomsten; dat het aspect dat het nauwst aansluit bij dat laatstgenoemde recht de totstandbrenging van het contract is, doordat erover onderhandeld wordt tussen de Franse Gemeenschap en de administrateur-generaal van de RTBF; dat het beheerscontract, zodra de tekst ervan vaststaat, goedgekeurd wordt bij besluit van

de regering, dat wil zeggen dat daarop formeel gezien administratief toezicht wordt uitgeoefend, dat evenwel geen inhoudelijke waarde lijkt te hebben, vermits de regering een tekst moet goedkeuren waarmee ze reeds heeft ingestemd, een instemming die een essentieel onderdeel is van de totstandkoming van het beheerscontract; dat de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* het bewijs is dat dat stuk ook voor andere personen dan de ondertekenaars ervan van belang kan zijn; dat voorts artikel 133, § 1, 10/, van het decreet van 27 februari 2003 betreffende de radio-omroep het Collège d'autorisation et de contrôle van de Conseil supérieur de l'audiovisuel ermee belast "elke overtreding van wetten, decreten en verordeningen in de radio-omroepsector vast te stellen alsook elke niet-naleving van verbintenissen die voortvloeien uit een overeenkomst, gesloten tussen de Franse Gemeenschap en een dienstenuitgever, uit het beheerscontract van de RTBF, uit de overeenkomst gesloten tussen de Regering en elk van de lokale televisiezenders alsmede uit verbintenissen genomen in het kader van een antwoord op de offerteaanvraag bedoeld bij dit decreet";

Overwegende dat het "beheerscontract", ondanks de benaming ervan, zich niet aandient als een regeling van contractuele aard, maar als de bron van een hele reeks verplichtingen die aan de verzoekende partij worden opgelegd, waarvan de niet-nakoming niet bestraft kan worden volgens de regels die gelden voor het gemeen recht inzake overeenkomsten, maar waarbij het Collège d'autorisation et de contrôle van de Conseil supérieur de l'audiovisuel, een instelling die niets te maken heeft met het beheerscontract, ermee belast is erop toe te zien dat die verplichtingen worden nagekomen, net zoals het toeziet op de naleving van de wetten, decreten en verordeningen inzake de omroep; dat dat "beheerscontract" eigenlijk een bijzondere verordening is die alleen van toepassing is op de RTBF, en die na onderhandeling met de RTBF tot stand is gekomen; dat de regels die het bevat, voor zover ze verplichtingen of verbodsbepalingen opleggen, verordenende waarde hebben, en de beslissingen waarmee die regels met de voeten worden getreden of die regels verkeerd worden toegepast, met machtsoverschrijding zijn uitgevaardigd;

Overwegende dat niet wordt betwist dat in januari 2006 vijf keer reclame is uitgezonden na de uitzending "Futurama" op "la Deux"; dat de verzoekende partij anderzijds betwist dat die uitzending "specifiek voor kinderen was bestemd" in de zin van artikel 29.6 van het beheerscontract;

Overwegende dat de reeks als volgt wordt voorgesteld onder de opschriften "korte inhoud" en "de reeks":

"Korte inhoud

Pizzakoerier Philip Fry, een echte loser uit de 20<sup>e</sup> eeuw, vriest zich per ongeluk zelf in en wordt 1000 jaar later wakker, in het jaar 3000. Hij krijgt een baantje bij Planet Express, een intergalactisch koerierbedrijf dat geleid wordt door zijn achterachterachterachter(...)neefje. De vrienden en medewerkers van Fry zijn Leela, een eenogig buitenaards wezen expert in de vechtsporten, en Bender, een seksueel geobsedeerde en aan alcohol verslaafde robot. Samen bezoeken ze alle uithoeken van het universum.

De reeks

FUTURAMA, van de hand van Matt Groening (de SIMPSONS), is in slechts drie seizoenen uitgegroeid tot de meest deviante en onconventionele reeks van Groening. Het reusachtige universum van FUTURAMA zit vol elementen uit de populaire science-fictioncultuur (cinema, TV en literatuur) en biedt Matt Groening alle stijl vrijheid die hij bij de familiereeks van de SIMPSONS niet had. Met zijn volstrekt verzonnen wereld - en personages - veroorlooft FUTURAMA zich de meest extreme buitenissigheden, uitgesproken sarcasme en ontspoorde fantasie (talloze seksuele toespelingen, openlijk alcoholisme, wellustige monsters, flauwe grappen, ...)"

Overwegende dat deze zeer beknopte omschrijving, met de verwijzingen naar de seksueel getinte inhoud en het alcoholisme, niet aangeeft dat het gaat om een reeks die specifiek bestemd is voor kinderen; dat het veeleer gericht zou zijn op een publiek van jongeren of volwassenen met een enigszins kinderlijk temperament.

Overwegende dat de vijf afleveringen van de reeks Futurama, die onmiddellijk door reclame zijn gevolgd, op een DVD staan die bij het dossier is gevoegd; dat het gaat om tekenfilms met personages die eruitzien als mensen, en andere personages, verzonnen wezens die echter veel van mensen weg hebben; één daarvan is een robot; de belangrijkste heldin is een cycloop; dat die personages avonturen beleven in een fictieve wereld die gebaseerd is op *Star Wars* of *A Space Odyssey*; dat de regie, het fantastische universum en de aard van de hoofdpersonages perfect kunnen passen in een uitzending voor kinderen;

Overwegende dat de personages in de aflevering die op 16 januari 2006 is uitgezonden zich naar een andere planeet begeven om daar te gaan vechten tegen monsterachtige wezens die eruitzien als reuzenbijen; dat de fictie zich volgens het scenario op drie niveaus afspeelt; dat het verhaal begint in de imaginaire wereld waarin de personages leven en verscheidene scènes bevat waarin, zonder dat altijd even duidelijk is wanneer, overgegaan wordt in de dromen van de

voornaamste heldin, waarbij de terugkeer naar de "realiteit" wel telkens duidelijk aangegeven wordt; dat aan het einde van de aflevering blijkt dat het grootste deel daarvan - ongeveer twee derde -, en met name de passages waar het verhaal overvloeit in de dromen van de heldin, zelf een droom is van diezelfde heldin; dat die onthulling dat de heldin droomde dat ze droomde maakt dat de kijker de laatste twaalf of dertien minuten van de film opnieuw moet interpreteren; dat het daarbij gaat om een complexe verhaallijn waarvan de zin alleen gevat kan worden door kijkers met inzicht; dat te betwifelen valt dat kinderen daarvan de strekking vanaf de eerste keer begrijpen - en het niet gaat om films die bedoeld zijn om verschillende keren te bekijken;

Overwegende dat in het gedeelte van de aflevering dat nadien een droom blijkt te zijn, de belangrijkste held sterft en begraven wordt volgens een ritueel dat niet veel verschilt van een aardse begrafenis, met een begrafenisstoet, een religieuze dienst en een grafrede; dat vervolgens de ontredde en de smart van de heldin wordt getoond, die van oordeel is dat het hele drama haar schuld is; dat het weliswaar voorkomt dat in uitzendingen die specifiek voor kinderen zijn bestemd personages sterven, maar het dan meestal gaat om de vijanden en de slechteriken, allerlei soorten dieren, monsters of draken, maar nooit de sympathieke held van het verhaal; dat de dood en de ontredde die deze teweegbrengt bij de naasten van de overledene verre van thema's zijn die eigen zijn aan uitzendingen voor kinderen;

Overwegende dat de heldin aan het einde van de aflevering verschrikt ontwaakt uit de droom die ongeveer twee derde van de hele aflevering in beslag neemt; dat zij en de doodgewaande held elkaar hun liefde verklaren en de aflevering tegen de achtergrond van een zwart scherm eindigt met de volgende dialoog:

*"Zij: Je zou misschien beter een douche nemen?"*

*Hij: Kom je mee?";*

dat dit laatste antwoord, dat bij de kijker zeker moet blijven hangen, zowel omdat het de laatste zin is, als omdat het scherm zwart is, een erotische ondertoon heeft, die duidelijk niet te rijmen valt met een uitzending die specifiek voor kinderen is bestemd;

Overwegende dat deze aflevering om die drie redenen niet beschouwd kan worden als een aflevering die "specifiek voor kinderen is bestemd";

Overwegende dat in de aflevering van 17 januari 2006 magische dozen een duplicaat creëren van het universum en de personages, het verhaal van het universum van de personages overgaat naar de kopie van het universum - in de uitzending is er sprake van een parallel universum - waarin de personages hun *alter ego* ontmoeten, wat de ene keer tot vijandige, de andere keer tot broederlijke relaties leidt tussen de personages van de reeks en hun respectieve dubbelgangers; dat ook al is er geen sprake van enig gegeven dat niet geschikt is voor kinderen, het verhaal behoorlijk ingewikkeld is, en het voor de kijker niet altijd eenvoudig is de authentieke personages te onderscheiden van hun alter ego's; dat te betwijfelen valt of kinderen in staat zijn de verandering van wereld op het moment zelf te begrijpen, te meer daar op dat moment de aard van de betrokken magische wereld nog niet is uitgelegd en in de dialogen de dubbelzinnigheid bewust gehandhaafd wordt, waarbij de personages uit het "parallele" universum, de personages uit hun "parallel" universum, als "echt" beschouwen;

Overwegende dat de personages in de aflevering van 18 januari rijk worden en zich van alles veroorloven, het ene al onbeduidender dan het andere; één van de helden uit de reeks neemt drugs op café, een andere ondergaat een verjongingskuur; nog anderen willen meer kopen dan ze kunnen en stelen, wat uiteindelijk leidt tot een volledige destructie van alle onbenulligheden; dat de uitzending volgestopt is met gedragingen die ingaan tegen het goed fatsoen; dat je daarin onder meer te zien krijgt hoe één van de nieuwe rijken een dikke sigaar rookt en de rook in het gezicht van anderen blaast, waarbij zulk een gedrag als grappig wordt voorgesteld; dat personages elkaar herhaaldelijk op de mond zoenen, en ze in een bepaalde scène onderaan het scherm verdwijnen wanneer ze op elkaar gaan liggen; dat zulke scènes niet beschouwd kunnen worden als scènes die specifiek voor kinderen zijn bedoeld; dat dat ook geldt voor het thema van de veroudering dat hier aan bod komt via een verjongingscrème; dat een positieve voorstelling van roken zelfs volledig geweerd wordt uit uitzendingen voor kinderen;

Overwegende dat in de aflevering van 19 januari buitenaardse wezen een afrodisiacum maken ... waarvan de gevolgen op het scherm worden getoond; dat ze later van plan zijn het mannelijk lid van de held te amputeren, een dreiging waarvan hij slechts *in extremis* wordt gered door de hervonden hartstocht van de monsters die paren op het scherm; dat gezien de talrijke seksuele zinspelingen bezwaarlijk geoordeeld kan worden dat het gaat om een uitzending die specifiek voor kinderen is bedoeld;

Overwegende dat in de aflevering van 20 januari een mannelijke robot zich laat omvormen tot een vrouw en de liefde wint van een zeer rijke robot om hem zijn geld afhandig te maken voordat ze opnieuw tot mannelijke robot wordt omgevormd; dat aldus op burleske wijze het thema van transseksualiteit wordt aangesneden, dat bezwaarlijk beschouwd kan worden als een geschikt onderwerp voor een uitzending die specifiek voor kinderen is bedoeld;

Overwegende dat geconcludeerd moet worden dat de afleveringen van de uitzending Futurama, die gevolgd zijn door reclame, niet beschouwd kunnen worden als uitzendingen die specifiek voor kinderen zijn bestemd; dat de verwerende partij, door te oordelen dat de verzoekende partij met die uitzending artikel 29.6 van het beheerscontract geschonden heeft, die bepaling verkeerd heeft toegepast; dat ze, door te oordelen dat zulk een uitzending "duidelijk voornamelijk zo niet uitsluitend bedoeld is voor een publiek van kinderen", bovendien een kennelijke beoordelingsfout heeft gemaakt; dat het middel gegrond is,

## **B E S L U I T :**

### **Artikel 1.**

Vernietigd wordt de beslissing van 23 mei 2006 waarbij het Collège d'autorisation et de contrôle van de Conseil supérieur de l'audiovisuel de RTBF veroordeeld heeft tot een boete van 5.000 euro en het driemaal voorlezen van een mededeling in de uitzendingen, omdat ze op de zender La Deux, minstens op 16, 17, 18, 19 en 20 januari 2006, reclamespots heeft uitgezonden, waarbij artikel 29.6 van het beheerscontract van de RTBF, goedgekeurd bij besluit van 11 oktober 2001 houdende goedkeuring van het beheerscontract van de RTBF, niet is nageleefd";

### **Artikel 2.**

De kosten, bepaald op 350 euro, komen ten laste van de verwerende partij.

De kosten die de verzoekende partij ten onrechte heeft voorgesloten, bepaald op 350 euro, worden haar terugbetaald door de Administratie van het kadaster, de registratie en de domeinen.

Aldus uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van de XVe kamer, op dertien oktober tweeduizend acht door:

|        |               |                      |
|--------|---------------|----------------------|
| de HH. | LEROY,        | kamervoorzitter,     |
|        | QUERTAINMONT, | staatsraad,          |
|        | KOVALOVSKY,   | staatsraad,          |
|        | GHODS.        | toegevoegd griffier. |

**De toegevoegd Griffier,**

**De Voorzitter,**

**R. GHODS**

**M. LEROY**

VERTALING OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 63,  
EERSTE LID, VAN DE WETTEN OP DE RAAD VAN STATE,  
GECOÖRDINEERD OP 12 JANUARI 1973.